

Nem érzéketlen a kölkök, de erre még nem vált. Pedig nagyobb világot látott már, mint én. Kérдем tőle, hát a Himnusz eszébe jut-e, amikor odakint van. Megvallja, hogy alig. Pedig tudja. Fújja.

Több idő kell ahhoz, hogy beleköltözzön az emberbe?

Vasárnap délután a falu szeret eltanyáznai a múzeum körül. Ott ül a költő bronzba öntve, alacsonyán, közénk ereszkedve. Ahol a nép eléri, simogatja. Ettől kifényesedett a kabátja szárnya, kezefeje, térdén a nadrágja, csizmája szára.

A csekeiek egy része büszke, hogy akármi kínok, szenvedések árán, ez a föld teremtette a Himnuszt. Hogy itt futottak össze azok az okok, amelyek révén megszülethetett.

A lakosok kicsi része messziről nézi, most is külön áll, mint Kölcsey idejében őseik. Pedig száz év óta az avas kutyabőrükön kívül egy elragott pipacsutorájuk nem maradt nemesi mivoltukból. Egy házhelynyi földet, egy darab kenyeret nem örököltek. Csak a különállást. Szelődül már. Némelyik szegény nemesnek a füsttől keserűsebb szagú volt a konyhája, mint a született jobbgyivadéknak, mert a mieink úgy viselték a nincstelenség tisztaságát, mint amazok az oklevelet. A vert falú házak frissen meszelve fehérlettek. Kapca éjszakára mosatlan, csizma zsírozatlan le nem tevődött. És a földes padlatú ház olyan gonddal mázolódott, ahogy a mostani asszonyok pasztázzák parkettás lakásaikat, hogy azután csak mezítláb szabadjon bennük járni. Kicsi udvarocskáinkon egy szélfújta levél oktalan nem hanyódnatott, a téli hordós káposztát átmosták, hogy nagy szagával ne kiáltssa világgá a szegénységet. Vesszéből fonott kerteseink átláthatatlan sűrűségben fogták körül a házakat, de azon átjárt a segítő kéz, a jó szó. A felcsöpörődő falu díszesen cifra vaskerítésein ma már könnyebben mehetne a megértés. Mégis, mintha nehezebben járna. A lakos magába néz, örül, hogy sok őse a mostaniról álmodni sem mert. Nem bír örömeivel jóllakni. Magába húzódik emészteni.

Évekkel ezelőtt elbontódott a szegényház. Nincs koldus. Ha valakiben fölágaskodik a bűnbánat, hát nincs akinek tehetsége szerint, a maga megkönnyebbedésére néhány garast lökjön.

Ha ezt Kölcsey megéri — mondja a fiam —, talán derűsebb Himnuszt versel.

HÉZSÓ FERENC ILLUSZTRÁCIÓJA JÓZSEF ATTILA „ÓDA” CÍMŰ VERSEHEZ